

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 403/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm, s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 9Co/233/2019 z 26. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu I. inštancie na ďalšie konanie a žiada priznať náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnej pozícii žalobcu sa na Okresnom súde Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní pod sp. zn. 10C/32/2018 žalobou domáhala proti žalovanému zaplatať sumu 3 230,65 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorú si uplatnil ako rozdiel reprodukčnej obstarávacej hodnoty poškodeného motorového vozidla vo výške 8 837 eur určenej na základe znaleckého posudku predloženého sťažovateľkou a plnením poisťovne vo výške 5 606,35 eur (suma všeobecnej hodnoty vozidla určená poisťovňou vo výške 8 096,35 eur, od ktorej poisťovňa odrátala ňou určenú hodnotu použiteľných zvyškov vo výške 2 490 eur).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C/32/2018 z 3. októbra 2018 žalobu sťažovateľky v celom rozsahu zamietol (I. výrok), priznal žalovanému právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením (II. a III. výrok). Proti uvedenému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9Co/233/2019 z 26. marca 2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I. výrok) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II. výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému rozsudku podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie svojich základných práv na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), z týchto dôvodov:

- a) extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich civilné sporové konanie na základe nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona;
- b) svojvoľné rozhodnutie (vybočujúce z ústavného rámca) bez náležitého odôvodnenia v rozpore s ustálenou judikatúrou;
- c) chyby v konaní, ktoré majú za následok nespravodlivé rozhodnutie, ktoré neobstojí v rámci judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva.

5. Z obsahu a zo štruktúry ústavnej sťažnosti ústavný súd vyabstrahoval tri okruhy námietok, ktorými sťažovateľka vyjadruje nesúhlas s napadnutým rozsudkom krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom okresného súdu.

5.1 Protizákonnosť rozhodnutia súdu, keďže súd sám a bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia posúdil a odborne vyhodnotil technickú otázku hodnoty zvyškov poškodeného motorového vozidla, o ktorej mal pochybnosti a na posúdenie ktorej sú nevyhnutné odborné znalosti, ktoré nie je oprávnený súd riešiť sám:

- a) týmto konal v rozpore s § 208 ods. 3, § 207 ods. 1 a čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“);
- b) súdy si uzurpovali právomoc im neprislúchajúcu v otázke posudzovania technicky zložitej otázky hodnoty vozidla po poistnej udalosti, a to na úkor práv sťažovateľky;
- c) protiústavné konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala navrhnúť ďalšie dokazovanie, prípadne predložiť ďalší dôkazný prostriedok v prípade spornej technickej otázky;
- d) v prípade pochybnosti súdu o správnosti časti znaleckého posudku, ak ide o otázku technického charakteru, je nepochopiteľné, ak súd bez ďalšieho odmietne záver znalca bez toho, aby sa oprel o iné dôkazy, napr. iný znalecký posudok.

5.2. Arbitrárnosť v zamietnutí nároku sťažovateľky v celom rozsahu napriek spornosti len časti žalovaného nároku v rozpore s vykonanými dôkazmi:

- a) všeobecné súdy považovali predložený znalecký posudok za sporný a nepreukázateľný len v časti hodnoty zvyškov poškodeného motorového vozidla;
- b) týmto súd zamietol žalobu v časti, ktorú sám považoval za nespornú.

5.3 Vydanie rozhodnutia okresným súdom, následne potvrdeného krajským súdom, na základe nepreukázaných tvrdení žalovaného, ktorý zákonným spôsobom svoje tvrdenia nepreukázal ani nevyvrátil efektívnym spôsobom sťažovateľkou tvrdené skutočnosti a predkladané dôkazy:

- a) týmto súdy konali v rozpore s § 150 ods. 1 a § 151 CSP, keďže žalovaný nepredložil dôkaz, nedošlo k účinnému popretiu práv protistrany v zmysle § 151 ods. 2 CSP;
- b) na podporu svojich tvrdení uvádza ustálenú judikatúru všeobecných súdov [rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Sžd 4/2014 z 18. februára 2014, rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/60/2017 z 25. októbra 2017].

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom krajského súdu potvrdzujúcim rozsudok okresného súdu, ktorým zamietol žalobu sťažovateľky o zaplatenie jej žalovaného nároku z titulu náhrady škody v celom rozsahu.

7. Ústavný súd podotýka, že návrh na začatie konania obsahoval formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už tri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom [tým je počnúc 1. júlom 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ústavnom súde“)]. Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

8. Z už uvedenej sťažostnej argumentácie sťažovateľky (body 4-5 tohto uznesenia) vyplýva, že vo svojej podstate uplatňuje v ústavnej sťažnosti podanej proti rozsudku krajského súdu dovolací dôvod zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP] aj napriek jej presvedčeniu, že vyčerpala všetky opravné prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jeho práv alebo slobôd účinne poskytuje (časť III. ústavnej sťažnosti).

9. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude sa môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva

dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť, či splnenia iných zákonom ustanovených náležitosti je zásadne príslušný najvyšší súd ako dovolací súd. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). Následkom toho sa ústavný súd pri posudzovaní otázky o prípustnosti dovolania v zásade obmedzuje, avšak pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je vždy povinný preskúmať svoju vlastnú právomoc z hľadiska, či tejto právomoci nepredchádza právomoc iného súdu, ktorý by bol oprávnený sťažovateľke poskytnúť ochranu pred namietaným porušením ním označovaných základných práv a slobôd.

12. V § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne ktorým sa rozhodlo v merite veci.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje v prvom rade za potrebné poukázať na to, že podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Obsah normatívneho textu v § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia ich práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (vrátane vyhodnotenia súladu medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi na jednej strane a vykonanými dôkazmi na strane druhej), na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod.

15. Z uvedeného vyplýva, že dovolacie konanie sa nenachádza mimo ústavného rámca ochrany základných práv a slobôd vrátane pravidiel spravodlivého súdneho konania podľa ústavy a dohovoru, a preto označené znenie § 420 písm. f) CSP je potrebné interpretovať v tom zmysle, že najvyšší súd v dovolacom konaní má zákonom ustanovenú povinnosť posúdiť a následne rozhodnúť s ohľadom na obsah podaného dovolania, či v predchádzajúcich štádiách konania

pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces v rozsahu, v akom tomuto základnému právu poskytuje ochranu v rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd.

16. V prípade námietky odborného vyhodnotenia technickej otázky súdom bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia (bod 5.1 tohto uznesenia), námietky zamietnutia nároku sťažovateľky v celom rozsahu v rozpore s vykonanými dôkazmi (bod 5.2 tohto uznesenia) a námietky vydania rozhodnutia vo veci samej na základe nepreukázaných tvrdení žalovaného (bod 5.3 tohto uznesenia) môže ísť (a okrem výnimočných prípadov pôjde) o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane konania, a súčasťou práva na spravodlivý proces je pritom nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 559/2018).

17. Meritórne preskúmanie relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom v situácii, keď riadne nevyužila (ako to vyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti) právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, t. j. nepodala dovolanie z dôvodu vymedzeného v § 420 písm. f) CSP, hoci ho podať mohla a mala, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016). Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že právomoci ústavného súdu mala predchádzať právomoc najvyššieho súdu, pretože vzhľadom na obsahový prienik významu normatívneho textu uvedeného v § 420 písm. f) CSP a ústavným súdom judikovaného obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bola v danej situácii prípustnosť dovolania daná podľa § 420 písm. f) CSP, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd.

18. Keďže sťažovateľka mala k dispozícii na ochranu označených práv proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré riadne nevyužila, je dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 8. júla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu